

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

„Programu záchranných archeologických výzkumů při MK ČR“ ve spolupráci s NPÚ Brno.

Nejstarší zjištěné osídlení náleží nejmladším fázím kultury s lineární keramikou (fáze IIb, III). Reprezentují je většinou větší typy objektů (jámy, soujámy, stavební jámy) s velmi chudým náleзовým inventářem. V této souvislosti je zajímavá superpozice dvou palisádových žlabů 559 a 726. Starší palisáda (559) a v tomto roce prozkoumaný úsek končí, nicméně se lehce stáčí k SZ. Jeho absence na další části zkoumané plochy můžeme přičíst především intenzivní orbě, starší polní cestě a erozi. Palisáda je porušena 3 objekty nejstarší fáze MMK Ia a mladší palisádou (726), která ji přetíná ve směru SV-JZ. Ze zásypu pak byl získán větší ojedinělý stěp ze dna spodní části výdutě nádoby s charakteristickou příměsí organické složky v keramickém materiálu. Tyto skutečnosti nám dovolují toto ohrazení datovat do starší poloviny neolitu, a to nejspíše do období kultury s lineární keramikou. Její objekty se také uvnitř palisádou vymezené plochy koncentrují. Kultura s vypíchanou keramikou je zastoupena 1 zlomkem nádoby z hlínku LnK 608, můžeme jej zařadit do stupně III.

Nejdůležitější zjištění jsme zaznamenali z období kultury s moravskou malovanou keramikou. Byly sledovány sídlištní objekty nejstarší fáze MMK Ia, které se podle předběžných poznatků koncentrují především do vzdálenosti 50 m od rondelu, nejvzdálenější se však nacházejí až 150 m západním směrem. Z nálezů lze za unikátní považovat rekonstruovanou hřibovitou nádobu z objektu 657, která na sobě nese ojedinělý geometrický dekor sestavený z jednotlivých důlků. Tato forma výzdoby nebyla doposud na Moravě zjištěna. Mimoto byl z řady objektů získán hodnotný soubor nálezů, mezi nimiž můžeme vyzdvihnout miniaturní nádobku s antropomorfními aplikacemi, zlomky antropomorfní a zoomorfní plastiky či keramického trůnu s dochovaným malovaným dekorem. V prostoru domu manželů Abeskových na východním okraji osídlené plochy se podařilo určit průběh obou příkopů rondelu MMK v délce cca 30 m.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé

Mašovice (Bez. Znojmo). „Pšeničné“. LBK (Phase IIa) u. MBK (Phase Ia – Lengyel I). Siedlung (LBK) u. Kreisgrabenanlage (MBK). Rettungsgrabung.

MEDLOVICE (okr. Vyškov)

„Za Hanou“. MMK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu (viz kap. Doba železná) v trase budované dálnice D I Vyškov – Mořice bylo v náplavách na levém břehu Medlovického potoka odkryto několik sídlištních objektů, dle stratigrafické situace starších než laténské sídliště. Jeden z nich, menší hliník 567, obsahoval nevýrazný materiál MMK, další atypické hluboké objekty oválného půdorysu s hrotitým profilem 570, 576 byly bez nálezů. Několik neolitických objektů bylo v této poloze odkryto již při předchozí výzkumné sezoně v roce 2002.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Medlovice (Bez. Vyškov). „Za Hanou“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE (okr. Brno-venkov)

„Sádky“ MMK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Při stavbě skladového areálu v Modřicích bylo v roce 2003 odkryto celkem 99 archeologických objektů. Z tohoto celkové výčtu náleželo období mladšího neolitu (MMK) fragment palisádového plotu, objekt s podzemní chodbou, obilnice a rozměrná zemnice s trámovými kapsami ve stěnách, opatřená schodovitou vstupní rampou. Zhruba do stejného období (možná i do staršího období kultury s LnK) je možné klást rozměrný hliník, do kterého byl v době halštatské zahlouben bohatý hrob (k. 818; viz. doba železná). Neolitickému období patřilo celkem 31 objektů. Objev palisádového plotu naznačuje existenci dosud blíže neznámého a poměrně rozsáhlého hrazeného sídelního areálu z období kultury MMK. Poměrně malá část prozkoumaného palisádového hrazení a naopak velký rozptyl mezi jednotlivými sídlištními objekty neumožnil vymezit ani přibližný rozsah vlastního sídliště, je však jisté, že se jedná o mnohahektarovou rozlohu. Také ze zásypů sídlištních objektů uvnitř ohrazení nepochází žádný mimořádný materiál, který by nám umožnil přesnější chronologické zařazení sídliště v rámci vlastní kultury s MMK. Nevysvětlitelný je též objev podzemní chodby v objektu (k. 555) ležícím v bezprostřední blízkosti palisády. Z období neolitu nebylo z území Moravy z výzkumu sídlišť dosud nic takového známo.

Lokalita se rozprostírá na parc. č. 1536/2, 1536/14, 1536/15. Na ZM ČSSR 1:10 000, list 24-34-15, ji vymezují koordináty Z : J s. č. (36 : 265, 33 : 237, 40 : 240, 40 : 265).

Na téže lokalitě, ale na ploše stavby provozovny firmy MAN (par. č. 1536/15 (1535) s koordináty Z : J s. č. , a to 40 : 240, 50 : 242, 50 : 252, 40 : 252) byl zjištěn pouze objekt z období kultury s MMK. V poměrně rozměrné jámě byl na dně učiněn nález dislokovaného lidského skeletu (k. 863) s fragmenty několika špatně zachovalých nádob.

Výzkumem bylo zjištěno, že na obou zkoumaných plochách, kde byl prozkoumán rozsáhlý hliník, zemnice, obilnice, kruhová jáma s podzemní chodbou a palisádový plot, se nachází rozsáhlé hrazeného neolitického sídliště s poměrně řídkou vnitřní zástavbou.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov). „Sádky“. LBK, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOSTKOVICE (okr. Prostějov)

Čerpací stanice pohonných hmot EUROOIL. LnK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází na severovýchodním okraji Mostkovic. Leží v dosud nezastavěném prostoru semknutém mezi silnicí směřující z Prostějova do Mostkovic a tzv. „německou dálnicí“ vedoucí k Ohrozimí. Jedná se o rovinnou polohu na pravém

břehu říčky Hloučely s nadmořskou výškou v rozmezí 244 až 250 metrů. Na ZM 1:10 000, list 24-24-06, ji najdeme v širším okolí bodu o souřadnicích 463 mm od Z s.č. a 44 mm od J s.č.

V měsících září a října 2003 probíhaly zemní práce související s rekonstrukcí čerpací stanice pohonných hmot EUROOIL v Mostkovicích. Při hloubení výkopů pro napojení kanalizace a prohlubování silničního příkopu došlo k narušení několika pravěkých objektů. Provedený záchranný archeologický výzkum ovzorkoval a zdokumentoval celkem 5 sídlištních jam náležejících kultuře s lineární keramikou. Skromný keramický inventář bohužel nedovoluje bližší datování v rámci jejího vnitřního chronologického členění.

V kontextu již známých nálezů (cf. např. Gottwald 1924, 12; týž 1931, 15) se jedná o další doklad existence zemědělské osady neolitického lidu, který se přemisťoval v rámci vhodných poloh v blízkosti dnešní obce.

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Literatura

Gottwald, A. 1924: Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku. Prostějov

Gottwald, A. 1931: Můj archeologický výzkum. Prostějov

Resumé

Mostkovice (Bez. Prostějov), „Tankstelle EUROOIL“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Hejčín, okr. Olomouc)

Mrštíkovo náměstí. LnK, VpK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Na polykulturní lokalitě bylo doloženo osídlení z neolitu (viz kap. Encoliti).

Jakub Vrána, AC Olomouc

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc). Mrštík Platz. LBK, StBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)

„Mýlina“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum prováděný v roce 2002 na lokalitě Olomouc – Neředín, trať „Mýlina“, navázal na výzkumy z let 1998-2001. Lokalita se nachází na západním okraji Olomouce na dvou návrších nad zaniklou vodotečí orientovaných ve směru SV-JZ. Výzkum v roce 2002 se zaměřil především na návrší orientované k JZ. Na mapě ZM 1:10 000, list 24-22-19, je plocha výzkumu ohraničena těmito koordináty ZSČ: JSČ – 140 : 260, 151 : 256, 137: 252, 149 : 251, nadmořská výška kolísala od 240-245 m n. m. Celkem bylo prozkoumáno 735 pravěkých objektů na 15 parcelách rodinných domků, v trasách komunikací a inženýrských sítí.

V roce 2002 se poprvé podařilo odkrýt a prozkoumat 5 objektů kultury s moravskou malovanou keramikou, jejíž materiál se sporadicky objevoval v kulturní vrstvě vyplňující pramenovou pánev zaniklé vodoteče. Jedná se patrně o okrajovou část sídliště, které pokračuje ve směru SV.

Výzkum se v roce 2003 zaměřil především na návrší orientované ve směru JZ. Plocha výzkumu je ohraničena stejnými koordinátami jako v r. 2002 (srov. výše). Celkem bylo prozkoumáno 330 pravěkých objektů na 16 parcelách rodinných domků, v trasách komunikací a při budování inženýrských sítí v souvislosti s rekonstrukcí třídy Míru, která se nachází na severním okraji lokality. Celkový počet objektů zkoumaných od roku 1998 tak dosáhl čísla 1624.

K nejstarším objektům můžeme zařadit velkou kruhovou zásobní jámu o průměru 7,5 m, patřící podle velmi zlomkovitého keramického materiálu a štípané industrie kultuře s moravskou malovanou keramikou, jejíž materiál se sporadicky objevoval i v kulturní vrstvě vyplňující pramenovou pánev zaniklé vodoteče. Jedná se patrně o okrajovou část sídliště, které pokračuje ve směru SV.

Výzkum na této lokalitě bude pokračovat i v roce 2004.

Jaroslav Peška, Filip Šrámek, AC Olomouc

Resumé

Olomouc (Kataster Neředín, Bez. Olomouc). „Mýlina“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (k. ú. Držovice, okr. Prostějov)

„Bezděkov“. LnK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci červnu 2003 probíhaly zemní práce související s rekonstrukcí plynovodu DN 500 mezi Prostějovem a Blatcem. Stopy pravěkého osídlení byly proti očekávání zachyceny i v prostoru Romžské nivy, a to v polní trati „Bezděkov“ na katastru Držovic (ZM 1:10 000, list 24-24-8, 34 mm od Z s. č. a 158 mm od J s. č.). Nálezy dokládají osídlení místa a jeho nejbližšího okolí v průběhu LnK, MMK a v době hradištní. V případě nálezů zlomků středověké až novověké keramiky se zřejmě jedná o materiál přemístěný během dřívějších zemědělských aktivit.

Existenci archeologických situací v obtížně „čitelných“ stěnách výkopu rekonstruovaného plynovodu indikovaly střepey v zemině přemístěné mechanizací. Zčištěním profilu byl získán stratigrafický řez, jehož dvě spodní vrstvy obsahovaly archeologické nálezy; horní hnědá prachová hlína keramiku MMK, spodní prohlíněná jílovitá hlína keramiku LnK. Tato nově zjištěná lokalita výrazným způsobem doplňuje naše doposud velmi útržkovité poznatky o osídlení prostoru v záplavové oblasti meziříčí Hloučely a Romže.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

Prostějov (Kataster Držovice, Bez. Prostějov). „Bezděkov“. LBK, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘÍBRAM (okr. Brno-venkov)

Východní okraj obce. Neolit. Sídliště (?). Povrchový průzkum.

Na plochem temeni táhlého, k východu klesajícího návrší 100-300 V obce jsme při sběru dne 7. 2. 2004 našli několik neolitických artefaktů (ZM 1:25 000, mapa 24-332 Mohelno, 416 mm od Z s. č. a 373 mm od J s.č.). Nadmořská výška se